

วาระนโยบายการศึกษาในศตวรรษที่ 21: นโยบายทางเลือกหรือ นโยบายทางรอดของประเทศไทย

Educational Policy Agenda in the 21st Century:
Alternative Policy or Survival Policy of Thailand

พรศักดิ์ ธรรมนิมิต¹

บทคัดย่อ

การศึกษาเป็นรากฐานที่สำคัญต่อการเตรียมความพร้อมสำหรับการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 เพื่อให้ประชากรมีทักษะที่จำเป็นสำหรับศตวรรษที่ 21 และความสามารถในการถูกจ้างงาน แต่อย่างไรก็ตามภาครัฐต้องมีการกำหนดนโยบายอย่างชัดเจน และมีน่านโยบายไปปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง เพื่อเป็นพื้นฐานในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในอนาคต ซึ่งจะเห็นได้จากตัวอย่างของประเทศเกาหลีใต้ และการจัดการศึกษาในรัฐแคลิฟอร์เนีย ในกรณีประเทศไทย จึงควรมีการพิจารณาถึงความสำคัญในนโยบายดังกล่าว และมีเกณฑ์ที่พิจารณาว่ามีการเตรียมพร้อมสำหรับวาระนโยบายการศึกษาในศตวรรษที่ 21 เพื่อเป็นสิ่งที่กระตุ้นเตือนว่านโยบายดังกล่าวควรมีการให้ความสนใจอย่างแท้จริง ลักษณะการศึกษาในศตวรรษที่ 21 คือ ให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เน้นกระบวนการเรียนรู้ เพื่อสร้างทักษะ

คำสำคัญ: นโยบายการศึกษา การศึกษาในศตวรรษที่ 21 การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

¹ นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะและการจัดการภาครัฐ ภาควิชาสังคมศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

Abstract

Education is the significant foundation to prepare people to have employability skills for step into the 21st century. However, public sector has to determine the clearly educational policy formulation and also make the policy implementation continuously which will be effected on the foundation of human resource development in the future. We can see this in the educational administration in South Korea and California. Therefore, in case of Thailand educational reform, it is needed to consider the significant of educational policy and should have criteria to evaluate on the readiness for Thailand educational policy in the 21st Century. By this way, we will actually pay attention to the educational policy. The characteristic of 21st Century Education is Student-centered learning and focusing on the learning process which increases skills in learners.

Keywords: Education Policy, 21st Century Education, Human Resource Management

บทนำ

กระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกได้มีการเคลื่อนตัวอย่างต่อเนื่อง นักวิชาการหลากหลายท่านได้เสนอแนวคิดเรื่องแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของโลกไม่ว่าจะเป็น เออวิน ทอฟเลอร์ (Toffler, 1980) หรือนักวิชาการไทย คือ เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ ที่ได้เสนอว่าคลื่นกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลก

แบ่งเป็น 7 ช่วง (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2555, น.14) ดังนั้น การเปลี่ยนแปลงของโลกจึงเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นอย่างแน่นอน และการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวได้ส่งผลกระทบต่อเราทุกคน รวมทั้งคนในรุ่นถัดไป ประเด็นสำคัญจึงอยู่ที่ว่าจะมีการเตรียมพร้อมอย่างไรให้ทุกคนสามารถดำรงตนอยู่ในคลื่นแห่งการเปลี่ยนแปลงนี้ได้อย่างมีคุณภาพชีวิตที่ดี

การศึกษาเป็นรากฐานที่สำคัญ ต่อการเตรียมพร้อมให้ประชากรมีความสามารถในการดำรงตนอยู่ในคลื่นแห่งการเปลี่ยนแปลง และจากงานวิจัยพบว่าการศึกษาได้ส่งผลลัพธ์ทำให้ผู้ที่มีการศึกษาสูงขึ้นจะได้รับค่าจ้างเพิ่มขึ้น 10% หรือมากกว่า (Trilling and Fadel, 2009, p.8) จึงมีความพยายามจากองค์การหลายแห่งที่ขับเคลื่อนประเด็นการศึกษาในศตวรรษที่ 21 เช่น ในสหรัฐอเมริกามีการระดมความร่วมมือจากผู้เชี่ยวชาญหลายสาขาภายใต้องค์การ Partnership for 21st Century Skills (สุชาติ อุดมโสภกิจ, 2555) ในประเทศเกาหลีใต้ได้มีแผนปฏิรูปทางการศึกษาสำหรับศตวรรษที่ 21 โดยการจัดตั้งคณะกรรมการการปฏิรูปการศึกษาที่ขึ้นตรงต่อประธานาธิบดี คิม ยัง ซัม (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2546) เป็นต้น ในส่วนของประเทศไทยคณะกรรมการการปฏิรูปหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานแห่งชาติได้กำหนดวิสัยทัศน์การปฏิรูปหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีการปรับหลักสูตรโดยกำหนดทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 อยู่ในการปรับปรุงหลักสูตรประกอบด้วย 10 ทักษะ² คือ 1) แสวงหาความรู้ใหม่ตลอดชีวิต 2) คิดเชิงวิเคราะห์ สังเคราะห์ วิพากษ์ 3) คิด ทำงาน เชิงสร้างสรรค์ 4) เจริญสติ ปัญญา สร้างความดี 5) สื่อสาร ถ่ายทอดความคิด 6) ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในชีวิตประจำวันได้ 7) ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ 8) แก้ปัญหาได้ 9) บริหารความขัดแย้งได้ 10) ดำรงชีวิตในโลกปัจจุบันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

²ไทยรัฐออนไลน์, 12 เมษายน 2556

อย่างไรก็ตาม ผลลัพธ์ของการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 มิใช่เพียงให้ได้ผู้สำเร็จการศึกษามีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 เท่านั้น แต่ต้องสอดคล้องกับความสามารถที่จะทำงานได้หรือความสามารถในการถูกจ้างงาน (employability) เช่นในประเทศอังกฤษ การศึกษาระดับอุดมศึกษาจะพิจารณาประเด็นการศึกษาที่มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการถูกจ้างงาน (Yorke and Knight, 2006, p.2) ส่วนในรัฐแคลิฟอร์เนียได้มีการกำหนดเป้าหมายว่านักศึกษาเมื่อจบการศึกษาแล้วต้องได้รับการจ้างงาน (พรชูลี อวออรุง, 2542, น.16) จึงสรุปได้ว่าผลลัพธ์ของการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ต้องมีเป้าประสงค์ที่จะทำให้ผู้สำเร็จการศึกษามีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 เป็นพื้นฐาน และมีความสามารถที่จะทำงานได้หรือความสามารถในการถูกจ้างงาน

ดังนั้น จึงไม่ใช่แค่การกำหนดวิสัยทัศน์สำหรับการศึกษาในศตวรรษที่ 21 เท่านั้นว่าควรเป็นอย่างไร แต่ต้องมีการกำหนดนโยบายอย่างชัดเจน และมีนโยบายไปปฏิบัติอย่างต่อเนื่องแม้จะมีการเปลี่ยนคณะรัฐบาลไปเช่นไรก็ตาม ถึงจะเป็นนโยบายทางรอดของประเทศไทยในอนาคตอย่างแท้จริง แต่ในทางตรงกันข้ามถ้าไม่มีการกำหนดเป็นวาระนโยบายก็จะเป็นเพียงนโยบายทางเลือกที่ไม่ได้ถูกให้ความสำคัญ หรือเป็น “แนวคิดแฟชั่น” เหมือนหนึ่งไฟไหม้ฟาง ขาดการเอาใจใส่อย่างจริงจัง เหมือนดั่งนโยบายหลายนโยบายในอดีตที่ผ่านมา

แนวคิดความสัมพันธ์ของทักษะของทรัพยากรมนุษย์ในศตวรรษที่ 21 และทักษะของความสามารถในการถูกจ้างงาน

1. ทักษะของทรัพยากรมนุษย์ในศตวรรษที่ 21

ทักษะของทรัพยากรมนุษย์ในศตวรรษที่ 21 ซึ่งเป็นทักษะส่วนบุคคลที่ทุกคนจำเป็นต้องมี ดังต่อไปนี้ 1) ทักษะด้านการเรียนรู้ และนวัตกรรม ซึ่ง

ประกอบด้วย ความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมหรือการคิดแบบผู้ประกอบการ การคิดเชิงวิพากษ์และการแก้ไขปัญหา การสื่อสารและความร่วมมือ 2) ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อ เทคโนโลยี และการสื่อสาร 3) ทักษะชีวิตและอาชีพ ซึ่งประกอบด้วย ความยืดหยุ่นและความสามารถในการปรับตัว การริเริ่มและการนำทิศทางตนเองหรือจุดใจตนเอง ทักษะสังคมและทักษะด้านข้ามวัฒนธรรม ทักษะในการสร้างผลิตภาพและความเชื่อถือได้ ภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ (partnership for 21st century skills, 2011, วิจารณ์ พานิช, 2555, น.19) 4) ทักษะด้านการอ่านออก เขียนได้ และคิดเลขเป็น (วิจารณ์ พานิช, 2555, น.19) 5) ทักษะความเป็นพลเมือง ความสามารถในการรับผิดชอบต่อทางการเงินและสุขภาพ (สุชาติ อุดมโสภกิจ, 2555) และได้มีแนวคิดเรื่องทักษะของทรัพยากรมนุษย์ในศตวรรษที่ 21 จากองค์การต่าง ๆ ดังแสดงในตารางที่ 1 ซึ่งสามารถสรุปเฉพาะทักษะที่ได้รับการกล่าวถึงมากที่สุด คือ 1) การร่วมมือและทำงานเป็นทีม 2) ความสามารถทางข้อมูล 3) ความเข้าใจในวัฒนธรรมโลกาภิวัตน์และบริบท 4) ความคิดสร้างสรรค์ จินตนาการ และการริเริ่ม 5) ความคิดเชิงวิพากษ์ 6) การแก้ไขปัญหา จะเห็นว่าทักษะต่าง ๆ ดังกล่าวของทรัพยากรมนุษย์ในศตวรรษที่ 21 เป็นความสามารถขั้นพื้นฐานที่เป็นองค์ประกอบนำไปสู่ความสามารถที่จะทำงานได้หรือความสามารถในการถูกจ้างงาน

จากการสังเคราะห์สามารถสรุปทักษะของทรัพยากรมนุษย์ในศตวรรษที่ 21 ดังนี้คือ ความสามารถในการเรียนรู้ในการปรับตัว ความคิดสร้างสรรค์ ความคิดเชิงวิพากษ์ การแก้ไขปัญหา การทำงานร่วมกับผู้อื่น การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

ตารางที่ 1 การเปรียบเทียบแนวคิดเรื่องทักษะของทรัพยากรมนุษย์ในศตวรรษ
ที่ 21 จากองค์การต่าง ๆ

ทักษะ	หุ้นส่วนความร่วมมือ สำหรับทักษะศตวรรษ 21	โทนี แวกเนอร์ (ทักษะ ทางรอด 7 ประการ)	เอ็นแกจ	องค์การประเมินและการ สอนในศตวรรษ 21	โอ.อี.ซี.ดี	แนวคิดและทักษะ ศตวรรษ 21 ของไอโอเอ	การศึกษาศตวรรษ 21 ของคอนเนตตีคัต	ความถี่
1. การร่วมมือและ การทำงานเป็นทีม	/	/	/	/	/	/	/	7
2. ความสามารถทางข้อมูล	/	/	/	/	/	/	/	7
3. ความเข้าใจในวัฒนธรรม โลกาภิวัตน์ และบริบท	/		/	/	/	/	/	6
4. ความสร้างสรรค์, จินตนาการและ การริเริ่ม	/	/	/	/		/	/	6
5. ความคิดเชิงวิพากษ์	/	/	/	/		/	/	6
6. การแก้ไขปัญหา	/	/	/	/		/	/	6
7. ความยืดหยุ่นและ การปรับตัว	/	/	/			/	/	5
8. ความเป็นผู้นำ	/	/	/			/	/	5
9. ความเป็นพลเมืองที่ดี	/			/	/	/	/	5
10. ความรับผิดชอบต่อ สังคมและจริยธรรม			/	/	/	/	/	5
11. ความสามารถทาง เทคโนโลยี	/		/	/	/	/		5
12. ทักษะในการสื่อสาร ทั้งการพูดและเขียน		/		/		/	/	4

ทักษะ	หุ้นส่วนความร่วมมือ สำหรับทักษะศตวรรษ 21	โทนี่ แวกเนอร์ (ทักษะ ทางรอด 7 ประการ)	เอ็นเกจ	องค์การประเมินและการ สอนในศตวรรษ 21	โอ.อี.ซี.ดี	แนวคิดและทักษะ ศตวรรษ 21 ของโอเอวา	การศึกษาศตวรรษ 21 ของคอนเนตติคัต	ความถี่
13. การอยากรู้อยากเห็น		/	/			/		3
14. ความสามารถทางการเงิน	/					/	/	3
15. สุขภาพและ ความเป็นอยู่	/					/	/	3
16. ความสามารถทางสื่อ	/			/			/	3
17. ผลិតภาพ	/					/	/	3
18. การเป็นผู้ประกอบการ	/	/						2
19. ความสามารถทาง สิ่งแวดล้อม	/							1
20. มนุษย์สัมพันธ์			/					1

ที่มา: สรุปรจาก Hanover Research, 2011 และ Wing On Lee (2013, p.4)

2. ทักษะของความสามารถในการถูกจ้างงาน

สำหรับผู้ที่จะต้องเข้าสู่ระบบการจ้างงาน นอกจากทักษะของทรัพยากรมนุษย์ในศตวรรษที่ 21 ที่เป็นเงื่อนไขจำเป็นที่ต้องมีแล้ว ยังต้องเพิ่มทักษะของความสามารถในการถูกจ้างงาน ซึ่งประกอบด้วย 1) ทักษะในการความเชี่ยวชาญหลากหลายสาขา หรือการประยุกต์ใช้สหวิทยาการ (สุชาติ อดุมโสมกิจ, 2555) รวมทั้งความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านที่โดดเด่นพิเศษ (Trilling and Fadel, 2009, p.9) 2) ทักษะในการทำงานภายใต้แรงกดดันและภายใต้การกำหนดเส้นตาย รวมทั้งความฉลาดทางอารมณ์ 3) ทักษะทางด้าน การ

จัดการองค์การ 4) ทักษะด้านการทำงานเป็นทีม และมนุษยสัมพันธ์ 5) ทักษะในการเจรจาต่อรอง (STEMNET, n.d.) 6) ทักษะในการใช้ภาษาต่างประเทศ (The Gallup Organization, 2010, p.12) 7) ทักษะในการบริหารตนเอง เช่น การบริหารเวลา (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2546, น.92) 8) ทักษะในการนำเสนอ 9) ทักษะในการเป็นผู้ประกอบการ (McQuaid and Lindsay, 2005) นอกจากนั้นทักษะของความสามารถในการถูกจ้างงานในบางส่วนที่ไม่ได้กล่าวถึง จะอยู่ในทักษะของทรัพยากรมนุษย์ในศตวรรษที่ 21 ซึ่งไม่ได้แสดงไว้ เนื่องจากมีความซ้ำซ้อน

จากแนวคิดดังกล่าวจะเห็นได้ว่าทั้งทักษะของทรัพยากรมนุษย์ในศตวรรษที่ 21 และทักษะของความสามารถในการถูกจ้างงานมีความสอดคล้องกัน และสัมพันธ์กัน แต่อย่างไรก็ตามทักษะของทรัพยากรมนุษย์ในศตวรรษที่ 21 เป็นทักษะพื้นฐานที่จำเป็นต้องสร้างและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ส่วนทักษะของความสามารถในการถูกจ้างงานเป็นทักษะที่อาจจะแปรเปลี่ยนไปตามความเหมาะสมของอุตสาหกรรม วิชาชีพต่าง ๆ และองค์การ แต่โดยทั่วไปจะอยู่ในขอบเขตดังที่เสนอ

ลักษณะของการศึกษาในศตวรรษที่ 21

คำถามที่ตามมา คือ เมื่อทราบว่าทักษะที่จำเป็นสำหรับศตวรรษที่ 21 คืออะไรแล้ว แต่จะสร้างทักษะนั้นได้อย่างไรโดยผ่านกระบวนการทางการศึกษา ซึ่งจะเป็นสิ่งที่จำเป็นต่อการกำหนดนโยบายการศึกษาในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในศตวรรษที่ 21 จากการศึกษาได้พบประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

1. สิ่งที่ต้องเรียนรู้ นอกจากการเรียนรู้ในสาระสำคัญของวิชาหลัก เช่น ภาษาอังกฤษ ภาษาอื่น ๆ ของโลก การอ่าน ศิลปะ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ การปกครองและพลเมือง สิ่งที่ต้องเรียนรู้เพิ่มเติมสำหรับศตวรรษที่ 21 คือ 1) ความรู้เกี่ยวกับการเชื่อมโยงของ

โลกนี้ หรือโลกาภิวัตน์ 2) ความรู้ทางการเงิน เศรษฐศาสตร์ ธุรกิจ และความรู้ในการเป็นผู้ประกอบการ 3) ความรู้ในการเป็นพลเมืองที่ดี สิทธิหน้าที่ การมีส่วนร่วม 4) ความรู้ในการป้องกัน ดูแล รักษาสุขภาพ 5) ความรู้ในด้านการปกป้อง ดูแลสิ่งแวดล้อม (partnership for 21st century skills, 2009)

2. แนวทางการเรียนรู้ ในศตวรรษที่ 21 จำเป็นที่จะต้องมีความรู้ใหม่ ดังต่อไปนี้ 1) ต้องสามารถเรียนรู้ได้อย่างรวดเร็วในเนื้อหาหลัก และต้องเพิ่มการเรียนรู้ในด้านนวัตกรรม เทคโนโลยี รวมทั้งทักษะในด้านอาชีพเพื่อการทำงานและใช้ชีวิตอยู่ได้ นอกจากนั้นต้องสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในเครือข่ายระดับสากลได้ 2) มีแนวทางการเรียนรู้เพื่อสร้างความสามารถพิเศษให้เกิดขึ้น 3) มีแนวทางการเรียนรู้เพื่อสร้างความรับผิดชอบต่อการเป็นพลเมือง เช่น การมีส่วนร่วมในการเมือง รักษาสิ่งแวดล้อม การร่วมมือในการแก้ไขปัญหาสังคม 4) การเรียนรู้แบบเชื่อมโยงเป็นสหวิทยาการ เชื่อมโยงความรู้ใหม่ เชื่อมโยงกับวัฒนธรรมที่หลากหลาย 5) ใช้เทคโนโลยี ควบคุมในกระบวนการเรียนรู้ 6) เปลี่ยนจากเรียนในห้องเรียนเป็นเรียนรู้จากโลกแห่งความจริง เช่น เรียนจากการปฏิบัติจริง หรือร่วมกับองค์กรธุรกิจหรืออุตสาหกรรม มีการส่งไปฝึกงานจริง 7) การเรียนรู้ร่วมกันในสังคม เช่น การใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ในการแบ่งปันความรู้ ถกเถียงมุมมองทางความคิดและทางวิชาการอย่างกว้างขวาง (Trilling and Fadel, 2009, p.34) 8) การเรียนรู้แบบเน้นโครงการ หรือ Project based Learning (วิจารณ์ พานิช, 2555, น.20)

3. ความแตกต่างระหว่างการศึกษาในศตวรรษที่ 21 กับการศึกษาในอดีต

Trilling and Fadel (2009, p.38) เสนอว่าในการศึกษาในอดีตมีความแตกต่างจากการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ซึ่งสามารถวิเคราะห์และสังเคราะห์ใหม่โดยแบ่งเป็น 2 ประเด็น คือ มิติด้านแนวคิดในการศึกษา และมิติด้านแนวทางการศึกษา แต่อย่างไรก็ตามควรมีกระบวนการเปลี่ยนผ่านจาก

แนวทางการศึกษาในอดีตสู่การศึกษาในศตวรรษที่ 21 ได้แก่ นโยบาย แผนงาน โครงการ ระบบการจัดการ สื่อต่าง ๆ และการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาซึ่งแต่เดิมได้รับการอบรมจากแนวคิดและแนวทางการศึกษาในอดีตแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงถึงความแตกต่างระหว่างการศึกษาในศตวรรษที่ 21 กับการศึกษาในอดีต

ประเด็น	การศึกษาในอดีต	การศึกษาในศตวรรษที่ 21
แนวคิดในการศึกษา	ผู้สอนเป็นศูนย์กลาง	ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง
	การเรียนรู้ตามระบบหลักสูตรที่ใช้ร่วมกัน เหมือนกันทุกคน หรือ one-size-fit-all และเป็นอยู่ในตารางเวลาสถานศึกษา	การเรียนรู้ยืดหยุ่นและตามความต้องการของผู้เรียนส่วนบุคคล
	เน้นการแข่งขัน	เน้นความร่วมมือกันในการเรียนรู้
	เน้นการเรียนรู้ในห้องเรียน	เน้นการเรียนรู้ผ่านชุมชนเครือข่ายสากลหรือ Global Community
	เน้นการทดสอบหลังเรียน (Summative Tests)	เน้นการประเมินผลก่อนเรียน ว่าควรจะเรียนรู้อะไรเพิ่มเติม (Formative Evaluations)
	เรียนรู้ตามโรงเรียน	เรียนรู้เพื่อชีวิต
แนวทางการศึกษา	เน้นสร้างความรู้ และสอนทฤษฎี	เน้นสร้างทักษะ และสอนปฏิบัติ
	เน้นที่ตัวเนื้อหา	เน้นกระบวนการการเรียนรู้
	เน้นให้ข้อเท็จจริงและหลักการ	เน้นป้อนคำถามและปัญหา
	สร้างทักษะพื้นฐาน	สร้างทักษะเชิงประยุกต์
	เน้นใช้สื่อการสอนเป็นหนังสือ	เน้นใช้สื่อการสอนเป็นเว็บไซต์
	บรรยายหรือสอน เน้นผู้สอน	แลกเปลี่ยนและปฏิสัมพันธ์สอง
	สื่อสารทางเดียว	ทางระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน
	เน้นแนวทางเรียนเป็นหลักสูตร	เน้นแนวทางเรียนผ่านตัวโครงการ

ที่มา: สรุปจาก Bernie Trilling and Charles Fadel (2009, p.38)

ถอดบทเรียนนโยบายการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของต่างประเทศ : สังเคราะห์นโยบายการศึกษาที่สนับสนุนต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ในศตวรรษที่ 21

เนื่องจากบทความนี้ได้ให้น้ำหนักถึงการพัฒนาทักษะของทรัพยากรมนุษย์ในศตวรรษที่ 21 และความสามารถในการถูกจ้างงาน ดังนั้น จึงเน้นนโยบายการศึกษาในระดับอุดมศึกษาและอาชีวศึกษา ซึ่งเป็นระดับที่เข้าสู่ระบบการจ้างงาน จากการศึกษา นโยบายการศึกษาของประเทศเกาหลีใต้ และแนวทางการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาในมลรัฐแคลิฟอร์เนีย สามารถสังเคราะห์บทเรียนนโยบายการศึกษาที่สนับสนุนต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในศตวรรษที่ 21 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2546; พรุซลี อาชวอรุง, 2542) ดังนี้

1. การให้ความสำคัญในการกำหนดนโยบาย และการนํานโยบายไปปฏิบัติ

กรณีของเกาหลีใต้ได้กำหนดให้คณะกรรมการการปฏิรูปการศึกษาขึ้นตรงต่อประธานาธิบดี โดยทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาของประธานาธิบดีในด้านนโยบายการศึกษา ซึ่งได้จัดทำรายงาน 4 ฉบับ โดยให้ความสำคัญกับนโยบายการศึกษาว่าประเทศจะไปไม่รอดหากไม่มีการวางรากฐานทางการศึกษาให้แข็งแกร่ง นอกจากนี้ เกาหลีใต้ได้มีการปฏิรูปกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาในลักษณะสอดคล้อง

2. นโยบายปฏิรูปการศึกษาในระดับอุดมศึกษา

กรณีของเกาหลีใต้ได้ใช้แนวคิดในการเรียนรู้แบบผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ส่วนในรัฐแคลิฟอร์เนียเน้นการปฏิรูปการจัดการศึกษา โดยได้มีแนวนโยบายการจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษา ดังนี้

2.1 ลดจำนวนหน่วยกิตของวิชาเอกให้เหลือเพียงหนึ่งในสี่ หรือหนึ่งในหก แต่เพิ่มหน่วยกิตของวิชาเลือก และมีวิชาเลือกที่มีความหลากหลายขึ้น รวมทั้งผู้เรียนสามารถที่จะเลือกเรียนได้อย่างกว้างขวาง

2.2 มีระบบสะสมและโอนย้ายหน่วยกิต โดยผู้เรียนสามารถที่จะเลือกเรียนได้อย่างอิสระ ในวิชาเลือกที่เป็นสาขาวิชาเอกอื่น รวมทั้งสามารถไปลงทะเบียนเรียนในมหาวิทยาลัยอื่นในวิชาที่สนใจ แต่มหาวิทยาลัยที่นักศึกษาสังกัดนั้นไม่มีการเปิดสอน

2.3 มีระบบการเรียนแบบนอกเวลาเรียนตามปกติ สำหรับผู้ทำงาน เพื่อพัฒนาตนเองตลอดเวลา

2.4 มีการจัดตั้งศูนย์สื่อผสม (multimedia) เพื่อการศึกษาแห่งชาติ เกาหลี และระบบสนับสนุนการศึกษาทางไกล เช่น เคเบิลทีวี เครือข่ายอินเทอร์เน็ต โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเปิดกว้างทางการศึกษา

2.5 ในเกาหลีได้มีการทำโครงการนำร่อง “มหาวิทยาลัยใหม่” มีวัตถุประสงค์เพื่อทำมหาวิทยาลัยให้เป็นสถาบันวิชาชีพชั้นสูง สามารถผลิตผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน รวมทั้งมีการใช้ระบบการศึกษาเสมือนจริง ให้ผู้เรียนสามารถที่จะเรียนได้ไม่ว่าอยู่ที่แห่งใด เลือกเวลาเรียนได้ มีหลักสูตรให้ผู้เรียนเลือกเรียนได้อย่างอิสระ

2.6 ให้อิสระกับมหาวิทยาลัยในการจัดตั้งมหาวิทยาลัย ด้านวิชาการ และการรับนักศึกษา เพื่อให้เกิดมหาวิทยาลัยเฉพาะด้านผลิตผู้เชี่ยวชาญ และมีอิสระในการจัดหลักสูตร

2.7 ในเกาหลีได้เปลี่ยนระบบการรับนักศึกษาเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัย จากการเน้นข้อสอบที่ใช้การท่องจำ มาเน้นพิจารณาจากประวัติ เช่น ผลการเรียน ผลการทำกิจกรรม ความประพฤติในขณะที่ศึกษา รองลงมาเน้นการพิจารณาจากการเขียนเรียงความ และการสัมภาษณ์ ส่วนการทดสอบทางวิชาการจะมีความหลากหลายในสาขาต่าง ๆ และเฉพาะทาง

2.8 งบประมาณที่สนับสนุนมหาวิทยาลัยผูกติดกับการประเมินผลมหาวิทยาลัย โดยมีระบบประเมินผลตนเองทุกปี และมีการประเมินผลจากคณะกรรมการภายนอก 3 หรือ 4 ปีต่อครั้ง โดยเน้นที่คุณภาพงานวิจัย จำนวนบุคลากรที่สร้างคุณค่าให้กับสังคมหรือวงการวิชาการ และการประเมินความเชี่ยวชาญเฉพาะทางของมหาวิทยาลัย

2.9 สร้างความเป็นเลิศทางการวิจัย โดยการพัฒนาให้มหาวิทยาลัยที่มีศักยภาพเป็นมหาวิทยาลัยเน้นการวิจัยในระดับสากล โดยมีเป้าหมายให้จำนวนนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษามากกว่านักศึกษาปริญญาตรี การคัดเลือกเข้าศึกษาเน้นวิชาการอย่างเต็มที่ ด้วยการให้ทุนสนับสนุนการทำวิจัยร่วมกับนักวิชาการที่ชื่อเสียงของต่างประเทศ วางรากฐานการตีพิมพ์งานวิชาการในวารสารให้มีมาตรฐานสากล มีการจัดตั้งศูนย์สารสนเทศงานวิจัย

2.10 มีการจัดตั้งบัณฑิตวิทยาลัยวิชาชีพเพื่อผลิตผู้เชี่ยวชาญ

2.11 มีการจัดตั้งศูนย์การศึกษาสำหรับเด็กอัจฉริยะ และมีหลักสูตรเฉพาะพิเศษ

2.12 ส่งเสริมให้นักศึกษาไปฝึกงานต่างประเทศ รวมทั้งสามารถโอนหน่วยกิตจากการไปศึกษาในต่างประเทศได้

3. นโยบายปฏิรูปการศึกษาในระดับอาชีวศึกษา

ในกรณีของเกาหลีใต้ได้ใช้แนวทางการศึกษาระดับอาชีวศึกษาเป็นระบบอาชีวศึกษาตลอดชีวิต โดยเริ่มตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายเป็นต้นไป

3.1 เปิดโอกาสให้ผู้จบการศึกษาจากระบบอาชีวศึกษาสามารถที่จะศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยเปิด วิทยาลัยอาชีวศึกษาในระดับที่สูงขึ้น ควบคู่ไปกับการทำงาน โดยเฉพาะผู้ที่จบจากสถาบันการศึกษาเฉพาะทางมีสิทธิ์ที่จะสามารถที่จะเข้าศึกษาในระดับมหาวิทยาลัยหรือระดับที่สูงขึ้นโดยไม่ต้องแสดงผลการทดสอบทางวิชาการในกรณีที่ศึกษาต่อในสาขาที่จบมา

3.2 ให้ภาคอุตสาหกรรมมีส่วนร่วมในการประเมินผลการจัดการศึกษา และการเรียนการสอน เช่น การให้เข้าฝึกงานในสถานประกอบการ ตารางเรียน สามารถยืดหยุ่นให้เข้าฝึกงานได้ หรือสามารถร้องขอให้สถานประกอบการ ส่งบุคลากรที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญมาร่วมสอนหรือเป็นอาจารย์ประจำสาขาวิชา

3.3 สร้างให้สถาบันการศึกษามีความเชี่ยวชาญเฉพาะทาง เพื่อผลิต บุคลากรที่มีทักษะที่เหมาะสมต่อการทำงานจริง รวมทั้งการรับนักศึกษาต้อง รับผู้ที่มีความสนใจเฉพาะทาง ดังนั้น วิทยาลัยอาชีวศึกษาสามารถที่จะเปิด สาขาวิชาเพียงหนึ่งสาขาหรือสองสาขาวิชาได้

3.4 มีการบูรณาการวิชาการสายสามัญกับสายวิชาชีพ โดยลด หน่วยกิตของวิชาบังคับ แต่เพิ่มหน่วยกิตวิชาเลือก

3.5 อาจารย์ที่สอนจะต้องเข้ารับการฝึกอบรมตลอดเวลา เพื่อพัฒนา ความรู้และทักษะ ซึ่งอาจจะเป็นการลงทะเบียนในมหาวิทยาลัย หรือการเข้า ฝึกอบรมกับสถานประกอบการ โดยสถานประกอบการจะเป็นสถานที่ฝึกปฏิบัติ

3.6 ให้งบประมาณอย่างเพียงพอต่อวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องจักร ในกรณีที่สถาบันการศึกษาใดไม่มีเครื่องมือหรือเครื่องจักรที่เพียงพอสามารถ ที่จะส่งนักศึกษาไปเรียนในสถาบันการศึกษาอื่นที่มีอุปกรณ์

3.7 ส่งเสริมการจัดตั้งมหาวิทยาลัยวิชาชีพ หรือบัณฑิตวิทยาลัย วิชาชีพที่ผลิตผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางระดับสูงที่จบการศึกษาระดับปริญญาโท และเอก รวมทั้งเพื่อรองรับการศึกษาต่อของผู้ที่จบจากระดับอาชีวศึกษา

3.8 เปิดโอกาสให้ผู้ทำงานในสถานประกอบการสามารถที่จะเทียบ โอนประสบการณ์การทำงาน หรือการฝึกอบรมให้เข้าศึกษาต่อในระบบอาชีวศึกษา ได้ตามระดับที่เทียบโอน

3.9 ให้อิสระกับสถาบันการศึกษาในการรับนักศึกษา

3.10 แนวทางดังกล่าวเป็นการสังเคราะห์จากตัวอย่างจากประเทศเกาหลีใต้และการจัดการศึกษาของมลรัฐแคลิฟอร์เนียที่ให้ความสำคัญกับนโยบายการศึกษา การจัดการศึกษา การปฏิรูปการศึกษา เพื่อรองรับกับการพัฒนาบุคลากรให้มีทักษะของทรัพยากรมนุษย์ในศตวรรษที่ 21 รวมทั้งความสามารถในการถูกจ้างงานหลังจากจบการศึกษาจากมหาวิทยาลัยหรือจากระบบอาชีวศึกษา

ถึงเวลาหรือไม่? สำหรับวาระนโยบายการศึกษาในศตวรรษที่ 21

สิ่งที่จะกล่าวถึงต่อไปนี้จะเป็นเกณฑ์ในการพิจารณาว่าประเทศไทยได้มีการเตรียมพร้อมสำหรับวาระนโยบายการศึกษาในศตวรรษที่ 21 แล้วหรือไม่ ถ้าประเทศไทยมีการเตรียมพร้อมก็จะนำไปสู่นโยบายทางรอดในอนาคตที่ทรัพยากรมนุษย์จะสามารถแข่งขันได้ในระดับเวทีโลก

1. การให้ความสำคัญกับการกำหนดนโยบาย แผนงาน โครงการ งบประมาณ การแก้ไขกฎหมายอย่างจริงจัง

จากตัวอย่างของเกาหลีใต้ได้มีการจัดตั้งองค์การที่ร่างนโยบาย คือ คณะกรรมาธิการปฏิรูปการศึกษา เพื่อกำหนดนโยบายและเสนอการแก้ไขกฎหมาย การกำหนดนโยบายจึงเป็นขั้นตอนแรกๆที่แสดงให้เห็นว่าได้มีการให้ความสำคัญกับประเด็นนี้ โดยเฉพาะถ้ามีการนำร่างนโยบายนั้น เข้าสู่การพิจารณาเป็นวาระนโยบาย (agenda) ของฝ่ายบริหารหรือการประชุมในคณะรัฐมนตรี (John W. Kingdon, 1984) และจะยังเป็นการรับประกันอย่างหนักแน่นเพิ่มขึ้นถ้าได้นำวาระนโยบายดังกล่าวไปสู่การกำหนดเป็นกฎหมาย หรือมีการแก้ไขกฎหมายให้สอดคล้องกับแนวทางการปฏิบัติ นอกจากนั้น หลังจากที่มีการกำหนดนโยบายแล้ว เพื่อให้เกิดการดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรม ต้องมีการกำหนดเป็นแผนงาน โครงการ งบประมาณต่อไป

2. การจัดตั้งหน่วยงานเจ้าภาพที่รับผิดชอบในขับเคลื่อนนโยบาย และกำหนดหน่วยงานที่เป็นเครือข่ายในการนำนโยบายไปปฏิบัติ

การนำนโยบายไปปฏิบัติจะดำเนินการได้ก็ต่อเมื่อมีการกำหนดหน่วยงานเจ้าภาพที่รับผิดชอบในการขับเคลื่อนนโยบาย และหน่วยงานที่เป็นเครือข่ายร่วมในการนำนโยบายไปปฏิบัติ (Carl E. Van Horn และ Donald S. Van Meter, 1976; G. Shabbir Cheema และ Dennis A. Rondinelli, 1993; Graham T. Allison , 1979 อ้างถึงใน สมบัติ อารังธัญวงศ์, 2553) ถ้าไม่มีหน่วยงานที่เป็นเจ้าภาพจะทำให้เกิดปัญหาในด้านการกำหนดแผนงาน การจัดสรรทรัพยากร การประสานงาน และในขณะเดียวกันถ้าไม่มีหน่วยงานที่เป็นเครือข่ายในการนำนโยบายไปปฏิบัติจะทำให้เกิดปัญหาในด้านการบริหารโครงการ การปฏิบัติตามแผนงาน เช่น ในสิงคโปร์มีการจัดตั้ง Professional Learning Communities โดยใช้อาจารย์ที่ทำการสอนเป็นผู้เปลี่ยนแปลงการเรียนการสอน (วิจารณ์ พานิช, 2555, น.20) ดังนั้นหน่วยงานที่เป็นเจ้าภาพและหน่วยงานที่เป็นเครือข่ายในการนำนโยบายไปปฏิบัติจึงเป็นสิ่งจำเป็นต่อการทำให้นโยบายการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ถูกนำไปสู่กระบวนการปฏิบัติอย่างแท้จริง

3. การกำหนดงบประมาณที่เพียงพอต่อนโยบายและการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21

การจัดสรรงบประมาณเป็นสิ่งที่สำคัญว่ารัฐบาลให้ความสำคัญกับนโยบายใดในช่วงระยะเวลานั้น ๆ การกำหนดงบประมาณที่เพียงพอจึงเป็นสิ่งจำเป็นต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติ แม้ว่ากระทรวงศึกษาธิการจะเป็นกระทรวงที่ได้รับการจัดสรรงบประมาณสูง แต่ถ้าไม่มีการจัดสรรงบประมาณเฉพาะสำหรับนโยบายการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ก็ถือได้ว่าไม่ได้เป็นการให้ความสำคัญกับนโยบายนี้

4. การกำหนดแนวทางการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบายและการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21

เนื่องจากผลลัพธ์ที่ต้องการจากการศึกษาในศตวรรษที่ 21 เป็นทักษะของทรัพยากรมนุษย์ในศตวรรษที่ 21 และความสามารถในการถูกจ้างงาน ดังนั้นจึงต้องมีการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาเพื่อรองรับกระบวนการเรียนการสอนดังกล่าว เช่น แนวทางการจัดการสอนด้วยแนวคิด “สอนน้อยเรียนมาก” แบบสิงคโปร์ (วิจารณ์ พานิช, 2555, น.64) ด้วยการให้อาจารย์ผู้สอนเป็นผู้ออกแบบกิจกรรมในการเรียนรู้ที่เรียกว่า Project Based Learning หรือควรมีการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมอาจารย์ในระดับอาชีวศึกษาให้มีองค์ประกอบดังต่อไปนี้ 1) ความสามารถพื้นฐานทางจริยธรรม 2) ความสามารถทางการคิด 3) ความสามารถในการทำงาน 4) ความสามารถในการนำตนเอง 5) ความสามารถในการประกอบวิชาชีพครู เป็นต้น (ฤตินันท์ สมุทร์ทัย, 2556) หรือการจัดตั้งเครือข่ายอาจารย์เพื่อแลกเปลี่ยนแนวทางการสอน วิธีการสอนให้สอดคล้องกับการสร้างทักษะทรัพยากรมนุษย์ในศตวรรษที่ 21 และความสามารถในการถูกจ้างงาน

5. การพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับนโยบายและการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21

หลักสูตรที่พัฒนาต้องเริ่มตั้งแต่การปรับโครงสร้างหลักสูตรลดวิชาบังคับลง มีวิชาเลือกให้มีความหลากหลาย หลักสูตรที่สามารถลงทะเยินข้ามสาขาได้ เพื่อรองรับทักษะที่หลากหลายและตามความถนัดของผู้เรียน รวมทั้งหลักสูตรแต่ละวิชาที่ต้องมีการพัฒนาทั้งเนื้อหาและกระบวนการเรียนรู้ที่ไม่ได้เพียงแต่ให้ความรู้เชิงทฤษฎี แต่ต้องเป็นการสร้างทักษะและภาคปฏิบัติ เช่น เน้นให้เกิดทักษะทางการคิด (partnership for 21st century skills, 2011)

6. การกำหนดระบบการศึกษาที่รองรับการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21

ระบบการศึกษาจำเป็นต้องมีการเปลี่ยนให้เหมาะสมสอดคล้องกับการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 เช่น การรับนักศึกษาเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัย หรือการประเมินผลการเรียนของนักศึกษา โดยระบบการรับนักศึกษาเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยอาจจะปรับเปลี่ยนจากระบบการใช้ข้อสอบปรนัยที่ต้องใช้ทักษะการท่องจำ มาเป็นการพิจารณาจากเรียงความ หนังสือแนะนำตัว การสัมภาษณ์ ความถนัดของนักศึกษา ประวัติการเรียนในอดีต หรือระบบการรับนักศึกษาอาชีวศึกษาอาจจะเปลี่ยนไปเป็นรับนักศึกษาตามความถนัดหรือความสนใจ ส่วนในการประเมินผลนักศึกษาต้องให้สอดคล้องกันระหว่างการประเมินความรู้และทักษะ รวมทั้งให้สอดคล้องกันระหว่างการประเมินก่อนการเรียน (Formative Assessment) และประเมินผลพัฒนาการเรียนหลังเรียน (Summative Test) (partnership for 21st century skills, 2011)

7. การพัฒนาสถานศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบายและการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21

การพัฒนาสถานศึกษามีหลายองค์ประกอบที่ต้องดำเนินการแต่อย่างไรก็ตามจะนำเสนอในส่วนที่เป็นสิ่งจำเป็นและเร่งด่วนต่อการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 เฉพาะในประเด็นต่อไปนี้

7.1 โครงสร้างพื้นฐานและเทคโนโลยี

การเรียนการสอนและการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 มีความจำเป็นต้องใช้เทคโนโลยีในกระบวนการเรียนการสอนอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ดังนั้น จึงต้องมีการจัดสรรงบประมาณรองรับ การสร้างโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ระบบส่งสัญญาณดาวเทียม ระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตที่ครอบคลุม สื่อการ

สอนแบบสื่อผสม (Multi-media) ศูนย์การเรียนรู้แบบเสมือนจริง หรือในการจัดการเรียนการสอนระดับอาชีวศึกษาจำเป็นต้องมีการจัดหาอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องจักร สำหรับการเรียนภาคปฏิบัติ เป็นต้น

7.2 บรรยากาศหรือสิ่งแวดล้อมทางการศึกษา

บรรยากาศหรือสิ่งแวดล้อมทางการศึกษา โดยกระบวนการเรียนต้องปฏิสัมพันธ์กับโลกของความเป็นจริง หรือมีบรรยากาศความร่วมมือทางการศึกษาระหว่างสถาบันการศึกษา กับสถานประกอบการในการให้นักศึกษาได้ฝึกปฏิบัติงานจริง หรือส่งเสริมให้นักศึกษาได้ไปฝึกงานในต่างประเทศ หรือบรรยากาศในการเรียนที่เป็นลักษณะ สอนน้อย แต่เรียนมาก หรือนักศึกษาได้อภิปรายในประเด็นต่าง ๆ อย่างกว้างขวางทั้งในห้องเรียน และขยายออกไปยังสังคมออนไลน์นอกห้องเรียนได้

7.3 วัฒนธรรมองค์กรแห่งการเรียนรู้และการบริหารการเปลี่ยนแปลง

วัฒนธรรมองค์กรแห่งการเรียนรู้และการบริหารการเปลี่ยนแปลงของสถานศึกษาเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งเสริมนโยบายและการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 เนื่องจากการนำนโยบายการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ไปปฏิบัติถือเป็นสิ่งใหม่ ซึ่งอาจจะมีการต่อต้านไม่มากนักทั้งจากบุคลากร ผู้ปกครอง นักศึกษา ดังนั้นสถานศึกษาจำเป็นต้องมีแนวทางในการบริหารการเปลี่ยนแปลง มีการทำความเข้าใจ มีการสื่อสารอย่างเป็นระบบ สร้างวัฒนธรรมองค์กรแห่งการเรียนรู้ ค่านิยมในการสร้างนวัตกรรมทางการศึกษา มุ่งสู่สถาบันการศึกษาที่เน้นการวิจัยและพัฒนา ส่งเสริมความเป็นวิชาชีพที่เชี่ยวชาญ

จากที่กล่าวมาทั้งเจ็ดประการเป็นเกณฑ์ในการพิจารณาเบื้องต้นสำหรับการให้ความสำคัญนโยบายการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของประเทศไทย ซึ่งสำหรับในบางประเทศ เช่น เกาหลีได้มีการกำหนดนโยบายชัดเจนตั้งแต่ปี 1995-1996 แต่สำหรับประเทศไทยไม่ได้เข้าเกินไปถ้าจะมีการกำหนด

นโยบายและน่านโยบายการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ไปปฏิบัติอย่างจริงจัง และกำหนดเป็นวาระแห่งชาติ ก็ถือว่าเป็นนโยบายทางรอดของประเทศไทย ที่จะนำไปสู่ความสามารถเชิงการแข่งขันของประเทศและสำหรับอนาคตที่ดีของคนรุ่นต่อไป แต่ในทางตรงกันข้ามถ้ายังไม่มีกำหนดนโยบายและน่านโยบายการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ไปปฏิบัติอย่างจริงจัง ก็จะกลายเป็นนโยบายทางเลือก คือ ไม่ได้มีการให้ความสำคัญ และเป็นเพียงทางเลือกในการนำมาใช้เป็น “วาทกรรมเชิงนโยบาย” เท่านั้น

ข้อสรุป

นโยบายการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ควรมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาทักษะทรัพยากรมนุษย์ในศตวรรษที่ 21 และทักษะของความสามารถในการถูกการจ้างงาน ซึ่งต้องมีการปรับเปลี่ยนกระบวนการเรียนการสอน กระบวนการเรียนรู้ใหม่ ดังนั้นจึงต้องมีการกำหนดนโยบายการศึกษาในศตวรรษที่ 21 และแนวทางในการน่านโยบายไปปฏิบัติอย่างชัดเจน เป็นรูปธรรม ดังที่ได้เสนอแนวทาง 7 ประการข้างต้น เพื่อเป็นแนวทางสำหรับการนำไปสู่นโยบายทางรอดของประเทศในการสร้างความสามารถทางการแข่งขัน หรือถ้าไม่เช่นนั้นก็จะเกิดเป็นเพียง นโยบายไฟไหม้ฟาง หรือเป็นเพียงแนวคิดแพชั่น ที่เป็นนโยบายทางเลือกซึ่งไม่ได้มีการให้ความสำคัญ เป็นเพียงทางเลือกเพื่อนำมาใช้เป็นวาทกรรมเชิงนโยบายเท่านั้น

เอกสารอ้างอิง

- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2546). ภาพอนาคตและคุณลักษณะของคนไทยที่
พึงประสงค์. กรุงเทพมหานคร. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ :
กรุงเทพฯ
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2555). สยามอารยะแมนนิเฟสโต:แถลงการณ์สยามอารยะ.
ซัคเซสมีเดีย: กรุงเทพฯ
- พรชูลี อาชาวำรุง. (2542). **สู่รัฐแห่งการเรียนรู้:การอุดมการศึกษาในมลรัฐแคลิฟอร์เนียสู่
ศตวรรษที่ 21**. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- ฤตินันท์ สมุทรทัย. (2556). การวิจัยนำร่องการพัฒนาหลักสูตรการผลิตครูสำหรับศตวรรษ
ที่ 21. **การประชุมทางวิชาการการวิจัยทางการศึกษาระดับชาติครั้งที่ 15
เรื่อง”การศึกษาเพื่ออนาคตประเทศไทย”** (น. 130-139). กรุงเทพฯ: สำนักงาน
เลขาธิการสภาการศึกษา.
- วิจารณ์ พานิช. (2555). **วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21**. กรุงเทพฯ: มูลนิธิ
สตรீ-สฤตติวงศ์.
- สมบัติ อารังญวงศ์. (2553). **นโยบายสาธารณะ : แนวความคิด การวิเคราะห์ และ
กระบวนการ**. กรุงเทพฯ: เสมาธรรม.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2546). **การปฏิรูปการศึกษาสำหรับ
ศตวรรษที่ 21 เพื่อความเป็นผู้นำในยุคสารสนเทศและโลกาภิวัตน์**. กรุงเทพฯ:
สำนักพัฒนาระบบการศึกษาและวางแผนมหภาค สำนักงานคณะกรรมการการ
ศึกษาแห่งชาติ.
- สุชาติ อุดมโสภกิจ. (2012). **ทักษะที่จำเป็นสำหรับคนในศตวรรษที่ 21**. I Focus Vol.39
(225) , 47-51.
- Hanover Research. (2011). **A Crosswalk of 21st Century Skills**. Washington:
Hanover Research.
- Kingdon, J. W. (2007). “How does an Idea’s Time Come? Agenda, Alternative, and
Public Policies”. **Classics of Public Administration**, p. 445-459.

- Lee, W. O. (2013). **The Conceptual Framework of the 21st Century Competenies**. Singapore: National Institute of Education Singapore.
- McQuaid, R. W., & Lindsay, C. (2005). The Concept of Employability. **Urban Studies**, 42(2) , 197-219.
- Partnership for 21st Century Skills. (2011). **Framework for 21st Century Skills**. Washington DC: Partnership for 21st Century Skills.
- Partnership for 21st Century Skills. (2009). **P21 Framework Definitions**. Washington DC: Partnership for 21st Century Skills.
- STEMNET. (n.d.). **Retrieved from Top 10 Employability Skills**.
- The Gallup Organization. (2010). **Employers' perception of graduate employability**. n.p.: European Commission.
- Toffler, A. (1980). **Future Shock the Third Wave**. USA: William Morrow.
- Trilling, B., & Fadel, C. (2009). **21st Century Skills Learning for Life in Our Times**. Francisco: Jossey-Bass.
- Yorke, M., & Knight, P. T. (2006). **Embedding employability into the curriculum**. York: The Higher Education Academy.